

APEK

Agencija za pošto in elektronske komunikacije Republike Slovenije

Stegne 7, p. p. 418

1001 Ljubljana

telefon: 01 583 63 00, faks: 01 511 11 01

e-naslov: info.box@apek.si, http://www.apek.si

davčna št.: 10482369

Številka: 300-120/2005-21

Datum: 27.12.2005

Zadeva: **Osnutek ukrepa na upoštevnom trgu Tranzitne storitve v javnem fiksnem telefonskem omrežju (medoperaterski trg) – deseta točka 3. člena Splošnega akta o določitvi upoštevnihi trgov**
- ODGOVOR NA PRIDOBLENA MNENJA IN PRIPOMBE

Agencija za pošto in elektronske komunikacije Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: agencija) je dne 07.10.2005 v skladu z 95. členom Zakona o elektronskih komunikacijah (Ur. list RS št. 43/04 in 86/04; v nadaljevanju: ZEKom) v posvetovanje javnosti predložiła osnutek ukrepa na upoštevnom trgu Tranzitne storitve v javnem fiksnem telefonskem omrežju (medoperaterski trg). Z ukrepom namerava agencija na trgu določiti družbo Telekom Slovenije d.d., Cigaletova 15, 1000 Ljubljana, za podjetje s pomembno tržišno močjo in ji naložiti na upoštevnom trgu Tranzitne storitve v javnem fiksnem telefonskem omrežju (medoperaterski trg) obveznost dopustitve operaterskega dostopa do določenih omrežnih zmogljivosti in njihove uporabe (26. člen ZEKom), obveznost zagotavljanja enakega obravnavanja (24. člen ZEKom) in obveznost zagotavljanja preglednosti (23. člen ZEKom).

Prvi in drugi odstavek 95. člena ZEKom določata, da je agencija pri oblikovanju politike na trgu elektronskih komunikacij dolžna pred sprejetjem ukrepov, ki bodo pomembno vplivali na ta trg, pridobiti in primerno upoštevati mnenje zainteresirane javnosti. Agencija je dolžna pred sprejetjem aktov in predpisov iz prejšnjega odstavka predloge objaviti in zbirati mnenja v objavljenem roku, ki ne sme biti krajši od trideset (30) dni. Skladno z navedenim, je agencija dne 28.10.2005 na spletnih straneh www.apek.si objavila osnutek ukrepa ter pozvala javnost da v roku 30 dni od objave predloži svoja mnenja in pripombe. Obdobje posvetovanja javnosti se je izteklo 28.11.2005.

Agencija je dolžna na podlagi tretjega odstavka 95. člena ZEKom pred sprejetjem akta objaviti pridobljena mnenja in pripombe ter navesti način kako so bila upoštevana ali razloge zaradi katerih niso bila upoštevana. V predvidenem roku je agencija prejela pisna mnenja naslednjih zainteresiranihi oseb:

- družba **T - 2 d.o.o.**, Streliška cesta 150, 2000 Maribor
- družba **Medinet d.o.o.**, Tržaška cesta 85, 2001 Maribor
- družba **Simobil**, Šmartinska cesta 134b, 1000 Ljubljana
- družba **Telekom Slovenije d.d.**, Cigaletova 15, 1000 Ljubljana

V nadaljevanju agencija navaja mnenja in pripombe posameznih zainteresiranihi oseb v povzetku in se pri vsakem opredeljuje do posameznih navedb. Ker je vsebina pripomb in navedb družb T – 2 d.o.o., Medinet d.o.o. in Simobil d.o.o. podobna in se nanaša v vseh primerih na vprašanje naložitve obveznosti stroškovnega računovodstva se agencija do teh navedb opredeljuje skupaj in podaja enoten odgovor na pripombe vseh treh družb.

1. T – 2 d.o.o., Medinet d.o.o. in Simobil d.o.o.

Agencija je dne 17.11.2005 prejela pripombe družbe Simobil d.o.o. (v nadaljevanju: Simobil), dne 29.11.2005 je prejela pripombe družbe T – 2 d.o.o. (v nadaljevanju: T – 2) in pripombe družbe Medinet d.o.o. (v nadaljevanju: Medinet). Pripombe vseh treh družb se nanašajo na vprašanje naložitve obveznosti stroškovnega računovodstva zato agencija, kot navedeno že zgoraj, podaja enoten odgovor na vse tri prispele pripombe, kot bodo predstavljene v nadaljevanju:

- družba **Simobil** meni, da predlagani ukrepi ne zadoščajo za ustrezno ureditev upoštevne trga, saj trenutna cena tranzitnih storitev družbe Telekom Slovenije d.o.o. (v nadaljevanju: Telekom) znaša 3 SIT/min in je višja od cene zaključevanja klica na SX nivoju (2,50 SIT) oz. na PX nivoju (1,80 SIT). Družba Simobil zato predlaga naložitev dodatne obveznosti na upoštevem trgu in sicer naložitev obveznosti cenovnega nadzora v obliki stroškovnega računovodstva.
- družba **T – 2** predlaga, da agencija naloži družbi Telekom v posebni točki obveznost cenovnega nadzora in sicer oblikovanje stroškovno naravnanih cen v skladu s Priporočilom Komisije z dne 19. september 2005 o ločenem računovodstvu in sistemih stroškovnega računovodstva na osnovi regulativnega okvirja za elektronske komunikacije
- družba **Medinet** navaja, da izhaja obveznost cenovnega nadzora že iz vzorčne ponudbe, vendar le-ta v vzorčni ponudbi ni dovolj natančno navedena, zato predlaga, da se v odločbi natančno navede obveznost cenovnega nadzora v obliki stroškovno naravnanih cen, dodatno pa meni, da mora biti vzpostavljen sistem stroškovnega računovodstva .

Agencija je proučila navedene pripombe in predloge, in meni, da bi naložitev obveznosti vzpostavitve stroškovnega računovodstva po tekočih stroških kot tudi stroškovne naravnosti cen tranzitnih storitev v javnem fiksnem telefonskem omrežju, družbi Telekom predstavljal nesorazmeren ukrep, kar utemeljujemo v nadaljevanju.

Z vidika ponudbe in povpraševanja obstajata dve vrsti tranzitnih storitev, in sicer tranzitne storitve, ki se opravljajo preko komutacijskih centrov ponudnika, na katere sta medomrežno povezana oba uporabnika – operaterja te storitve, pri čemer tranzitni promet lahko poteka preko enega ali več komutacijskih centrov ponudnika in se meri v količini prenesenih minut ali direktne povezave preko prenosnega omrežja ponudnika. Agencija je že pri ugotavljanju zamenljivosti povpraševanja in ponudbe na upoštevem trgu izrazila prepričanje, da sta ti dve obliki tranzitne storitve z vidika zamenljivosti povpraševanja zamenljivi. Ker pa za tranzitne storitve, ki se opravljajo preko direktne povezave preko prenosnega omrežja ponudnika, veljajo drugačne tehnološke rešitve, in so tudi stroškovno cenejše (za realizacijo storitve je potrebno manj omrežnih elementov in torej niso potrebni komutacijski centri), so te storitve obravnavane v sklopu analize upoštevni trgov iz trinajste in štirinajste točke 3. člena Splošnega akta o določitvi upoštevni trgov (Uradni list RS št. 77/04). Tako lahko tranzitni promet poteka ceneje preko direktne povezave, kar se odraža tudi v padanju tranzitnega prometa družbe Telekom v obdobju od 1.1. 2002 do 30.6.2004 (Slika 5.1.1., str. 10 ekonomskih analiz upoštevne trga). Agencija se strinja z družbo Si.mobil, da sedanja cena predmetnih tranzitnih storitev družbe Telekom znaša 3 SIT/min brez DDV in da je višja od cene zaključevanja klica na SX nivoju (2,50 SIT) oz. PX nivoju (1,80 SIT), vendar je potrebno poudariti, da je cena 3 SIT/minuto (brez DDV) cena za tranzit preko celotnega ozemlja Republike Slovenije, kjer se operater lahko priključi na veliko komutacijskih centrov, medtem ko se navedene cene zaključevanja nanašajo na povezanost nacionalnega operaterja le na en PX oziroma SX.

Agencija ugotavlja, da tranzitni promet za povezavo mobilnih omrežij pada, saj so mobilni operaterji z medomrežnim povezovanjem na prenosnem nivoju promet med svojimi omrežji preusmerili in povezali direktno med seboj ter uporabljajo komutacijsko omrežje družbe Telekom le kot alternativo. Agencija v ekonomski analizi tudi ugotavlja, da se je družba Mobitel d.d. za tranzitiranje mednarodnega prometa zaradi zakonskih obvez začela povezovati tudi z drugimi operaterji, pri čemer pa so bile prve pogodbe sklenjene po obravnavanem obdobju.

Nenazadnje pa je Agencija družbi Telekom na upoštevnom trgu Tranzitne storitve v javnem fiksnem telefonskem omrežju (medoperaterski trg) naložila obveznost enakega obravnavanja, v okviru katere mora družba Telekom zagotavljati drugim operaterjem izvajanje tranzitnih storitev pod enakimi pogoji kot za svoje storitve ali storitve svojih hčerinskih ali partnerskih podjetij (druga točka drugega odstavka 24. člena ZEKom).

Zaradi navedenega agencija meni, da bi vzpostavitev stroškovnega računovodstva ter cenovnega nadzora v obliki stroškovno naravnanih cen predstavljal nesorazmeren ukrep, ter da so obveznosti, navedeni v izreku odločbe zadostne za odpravo motenj na trgu tranzitnih storitev v javnem fiksnem telefonskem omrežju (medoperaterski trg). Agencija bo tudi spremljala učinke naloženih obveznosti v okviru naslednjih rednih ekonomskih analiz ter v kolikor bi se na tej podlagi izkazalo za potrebno, naložila dodatne obveznosti v okviru nove odločbe.

2. Telekom Slovenije d.d.

Družba Telekom je v okviru javnega posvetovanja glede predlaganega ukrepa na upoštevnom trgu Tranzitne storitve v javnem fiksnem telefonskem omrežju (medoperaterski trg) agenciji dne 29.11.2005 posredovala mnenje št. 01/30-213-. V skladu s posredovanim mnenjem agencija navaja pripombe in predloge družbe Telekom in odgovore nanje v nadaljevanju po vrstnem redu kot si smiselno sledijo v odločbi agencije.

1. Družba Telekom v svojem prispevku k javni razpravi k osnutku ukrepa na upoštevnom trgu št. 01/30-213- z dne 28.11.2005 navaja, da je ugotovitev agencije, da za nacionalni in mednarodni tranzit veljajo isti cenovni pritiski napačna, saj gre v prvem primeru za nacionalni v drugem pa za mednarodni trg, na katerem so tudi operaterji iz drugih držav. Družba Telekom tako navaja, da je nacionalni tranzit med operaterji zanimiv za promet med operaterji, ki se vsi povezujejo na omrežje Telekoma Slovenije in zato, ker so že vzpostavljene medomrežne povezave, kar potencialno pomeni, da je ta opcija za operaterje bolj učinkovita, medtem ko so zadeve v mednarodnem okvirju popolnoma drugačne, saj so vsi operaterji povezani v medomrežno povezovanje in zato ni velikega interesa za tranzitiranje v mednarodnem prometu.

Agencija še enkrat poudarja, da je v definicijo upoštevnega trga tranzitnih storitev v javnem fiksnem telefonskem omrežju vključila komutiran tranzitni promet med omrežji operaterjev, ki so priključeni na komutacijske centre ponudnika na ozemlju Republike Slovenije ter komutirani tranzitni promet med omrežjem operaterja, ki je priključen na komutacijske centre ponudnika na ozemlju Republike Slovenije in omrežjem operaterja, ki je priključen na komutacijske centre ponudnika in ni nujno, da se nahaja na ozemlju Republike Slovenije. Tako je Agencija nacionalni in mednarodni tranzit vključila v isti trg, saj se storitev izvaja na ozemlju Republike Slovenije, pri čemer agencija že v osnutku ukrepa ugotavlja, da se konkurenčni pogoji pri nujenju mednarodnih in nacionalnih tranzitnih storitev bistveno ne razlikujejo, in to ugotovitev utemeljila z dejstvom, da so za nudenje nacionalnih in mednarodnih tranzitnih storitev potrebne povezave operaterjev do najbližjih komutacijskih centrov/central operaterja ponudnika

tranzitnih storitev, ravno tako pa tudi ni razlik z vidika realizacije mednarodnega ali nacionalnega tranzita.

V zvezi s pripombo družbe Telekom, da gre v primeru nacionalnega tranzita za nacionalni trg, pri mednarodnem tranzitu pa za mednarodni trg, na katerem so tudi operaterji iz drugih držav, agencija navaja, da upoštevni trg tranzitnih storitev v javnem fiksnem telefonskem omrežju na fiksni lokaciji ne vključuje tranzitnih storitev preko elementov komutacije ponudnika za povezavo operaterja, ki je priključen na komutacijski center ponudnika in se nahaja izven ozemlja Republike Slovenije z operaterjem, ki je priključen na komutacijski center na ozemlju Republike Slovenije, saj ponudnik v tem primeru zagotavlja tranzitne storitve za operaterje izven ozemlja Republike Slovenije, od operaterjev v Sloveniji pa kupuje storitev zaključevanja klicev. Ker gre dejansko za ponudbo operaterjem izven Republike Slovenije in imajo slednji alternativno možnost preko direktnih povezav, na prenosnem nivoju z operaterji v Sloveniji pa s povezavo z operaterji, ki razpolagajo z lastnimi komutacijskimi centri, je Agencija to ponudbo reševala v sklopu analiz upoštevni trgov 9, 13, 14 in 16. Tudi Komisija se je v svojih pripombah k notifikaciji upoštevnega trga Tranzitne storitve v javnem fiksnem telefonskem omrežju (medoperaterski trg) št. SG-Greffe (2005) D/206371 z dne 25.11.2005 z definicijo tega trga strinjala.

2. Družba Telekom v svojem prispevku k javni razpravi k osnutku ukrepa na upoštevni trgu št. 01/30-213- z dne 28.11.2005 navaja, da se storitve tranzita v mednarodnem okvirju izvajajo izključno preko IX komutacijskega centra, kar je bistvena razlika med nacionalnim in mednarodnim tranzitom. V četrti točki družba Telekom opozarja, da ima omrežje Telekoma Slovenije dvonivojsko hierarhijo ne pa tronivojsko strukturo komutacijskih centrov.

Agencija meni, da se za realizacijo mednarodnega tranzita operaterji v Republiki Sloveniji prav tako lahko priključijo na PX, SX ali IX centrale in imajo bistveno več vstopnih točk, kot jih lahko nudijo potencialni konkurenti družbe Telekom na tem medoperaterskem trgu. Mednarodni operaterji se priključujejo na IX nivo central, ker imajo le ti (dve) centrali ISPC funkcionalnost. Kot je torej navedeno, imajo operaterji v Republiki Sloveniji enake možnosti priključevanja ne glede na vrsto tranzita (nacionalni ali mednarodni), ki ga želijo opravljati preko omrežja družbe Telekom. Sama definicija trga vključuje le mednarodni tranzit, ki ga družba Telekom nudi operaterjem v Sloveniji in le ti se lahko priključujejo v istih vstopnih točkah kot v primeru nudenja nacionalnega tranzita. Agencija ob tem poudarja, da promet, ki ga nudi družba Telekom operaterjem, ki so locirani izven meja Republike Slovenije in se priključujejo na IX, ni bil vključen v trg.

3. Družba Telekom v svojem prispevku k javni razpravi k osnutku ukrepa na upoštevni trgu št. 01/30-213- z dne 28.11.2005 navaja, da ima omrežje Telekoma Slovenije dvonivojsko hierarhijo ne pa tronivojsko strukturo komutacijskih centrov.

Agencija ob tem opozarja, da je pri odločbi izhajala iz dvonivojske hierarhije in da je le analizirala možnost priključevanja na treh nivojih (PX, SX in IX).

4. Družba Telekom v svojem prispevku k javni razpravi k osnutku ukrepa na upoštevni trgu št. 01/30-213- z dne 28.11.2005 navaja, da je potrebno obveznost priprave in objave usklajene vzorčne ponudbe za medomrežno povezovanje bolj podrobno definirati.

Agencija ugotavlja, da družba Telekom ne pojasni, katere elemente navedene vzorčne ponudbe bi bilo po njenem mnenju potrebno podrobneje definirati oziroma zagotoviti njihovo preglednost z natančnejšim definiranjem v osnutku odločbe. Agencija meni, da

mora biti vzorčna ponudba za medomrežno povezovanje tako podrobna oziroma razčlenjena, da se lahko operater, ki želi koristiti določeno storitev v zvezi s tranzitnimi storitvami, na podlagi informacij iz vzorčne ponudbe odloči le za tiste zmožljivosti, ki so nujno potrebne za zahtevano storitev. Tako bi morale biti v vzorčni ponudbi storitve, ki jih družba Telekom ponuja v zvezi s tranzitnimi storitvami, razčlenjene na komponente tako podrobno, kot to zahtevajo tržne potrebe ter z njimi povezani pogoji, vključno s cenami. Vseh tržnih potreb pa agencija ne more zajeti in jih naštetih v okviru odločbe s katero izreka obveznost zagotavljanja preglednosti preko objavljene vzorčne ponudbe za medomrežno povezovanje.

Pripravila:
Andrej Mihevc

Natalija Stosicki